

Ekspert: Magtanvendelser er altid unødvendige

På flere særforanstaltninger med voldsomt udadreagerende borgere bruger man mange magtanvendelser og har højt sygefravær. Men med bare få dages efteruddannelse kan man mindske konflikterne markant, slår psykolog og ekspert i problemskabende adfærd, Bo Hejlskov Elvén, fast.

Det skabte stor debat i medier og befolkning, da det tidligere på året kom frem, at en enkeltmandsforanstaltning med en udadreagerende, udviklingshæmmet borger i Kalundborg Kommune koster over syv millioner kroner om året at drive.

Med et sygefravær på 40 procent og mange voldsepisoder per år, løb det op i store udgifter, og tilbuddet i Kalundborg er langt fra det eneste i Danmark, der oplever problemer i de såkaldte særforanstaltninger, som oftest rummer voldsomt udadreagerende borgere.

Men sygefravær og magtanvendelser kan med relativt få midler sænkes til et minimum, hvis blot personalet er klædt ordentligt på fagligt. Ligeegyldigt hvor udadreagerende beboeren er.

Det mener psykolog Bo Hejlskov Elvén, der har mange års erfaring i arbejdet med problemskabende adfærd hos personer med udviklingshæmning.

Hvorfor ser man på nogle særforanstaltninger et så højt sygefravær?

”Det er meget enkelt. Sygefraværet kommer, fordi man ikke kan påvirke sin arbejds-situation. Personalet er ofte frustreret, fordi de ikke har de metoder, der skal til for at håndtere konflikterne.”

Brugerne i særforanstaltninger er ofte meget udadreagerende. Er det overhovedet muligt at undgå magtanvendelser?

”Hvis volden i et tilbud ikke falder over tid, så er det fordi, der er brug for mere efteruddannelse i håndteringen af problemskabende

de adfærd. Der er ingen grund til at bruge magtanvendelser, og for mig er en hver magtanvendelse et nederlag for personalet. Det er altid muligt at undgå magtanvendelser – ellers er tilbuddet simpelthen ikke godt nok.”

Hvilke værktøjer er vigtige at have, når man arbejder med den type brugere?

”I over 70 procent af tilfældene fremprovokeres situationen, der fører til magtanvendelsen, af personalet. Så generelt skal man lære at arbejde på en måde, der ikke provokerer beboeren.

Det er det, vi på godt dansk kalder low arousal. Det vil blandt andet sige, at man undgår øjenkontakt og berøring, når konflikten eskaleres, men også at man stiller krav på den rette måde. Hvis dit krav medfører vold, så er det fordi, det er dårligt stillet. Mit princip er, at alle har ret til at sige nej. Det er en pædagogisk opgave at få folk til at sige ja frivilligt.”

Hvor meget skal der til for at opkvalificere personalet, så de er godt nok klædt på til arbejdet?

”Forskningsresultater viser, at man kan komme ret langt ved at uddanne hele personalet i et grundkursus en til to uger og dernæst følge det op med supervision kontinuerligt. Det har en ret god effekt. Allerede med et tredages grundkursus kan man mindske voldsepisoderne med 25-30 procent.”

Hvilke menneskelige egenskaber kræver det, hvis man vil arbejde i den slags tilbud?

Af Jakob Christiansen, kommunikationsmedarbejder, Vidensteamets sekretariat

Bo Hejlskov Elvén har mange års erfaring med håndteringen af problemskabende adfærd.

Hvad er en særforanstaltning?

Særforanstaltninger, også kaldet enkeltmandsforanstaltninger, er betegnelsen for særlige tilbud til brugere med problemskabende adfærd, hvor personalenormeringen er minimum 1:1.

Typisk er beboeren voldsomt udadreagerende, og kan derfor ikke rummes i et ordinært tilbud.

Bo Hejlskov Elvén underviser i metoden Low Arousal, som minimerer brugen af magtanvendelser.

Om Bo Hejlskov Elvén

Selvstændig psykolog og blandt andet tilknyttet Servicestyrelsen og Videnscenter for Autisme. Har i mange år beskæftiget sig med psykisk handicappede med problemskabende adfærd, særligt med metoden Low Arousal – en ro-givende pædagogik.

Læs mere på www.hejlskov.se

Bøger om Low Arousal

Litteratur: Problemskabende beteende vid utvecklingsmässiga funktionshinder. (p.t kun på svensk, men udkommer i år på dansk på forlaget Dansk Psykologisk Forlag)

Kurser i Low Arousal

”Low Arousal – konflikthåndtering uden konfrontation”, Ved Bo Hejlskov Elvén

25. oktober i Horsens og 26. oktober i Roskilde.

Meld dig til på vidensteam.dk

”Ud fra et pædagogisk princip kan alle, så vi plejer at sige, at det ikke kræver noget særligt. Men jeg vil mene, at hvis man er et meget temperamentsfuld menneske, så skal man måske finde sig et andet arbejde.”

Hvor vigtige er de fysiske rammer?

”De er meget vigtige. Jo større og bedre fysiske rammer, desto mindre personale. Man får flere konflikter, hvis brugeren har mindre plads. Det kan godt betale sig at investere i de fysiske rammer, for det er langt billigere at sætte nye døre i og lydisolere end at ansætte folk.”

Mange af disse tilbud har efter din mening ikke de nødvendige ressourcer eller kompetencer. Hvorfor tror du, det er sådan?

”Det handler blandt andet om menneskelig værdi. Respekten for menneskeværdien af folk med udviklingshæmning er ikke altid så høj, som den burde være. Det afspejler sig i, at der ikke altid er de ressourcer, der skal til. Det er jo tankevækkende, at der i en børnehave er tydelige krav til personalets kompetencer, mens man slet ikke stiller samme krav til niveauet i en særforanstaltning.”

I den offentlige debat om særforanstaltninger, blev det blandt andet diskuteret, hvor meget brugeren får ud af at leve isoleret fra omverdenen i et hus, hvor han er mandsopdækket 24 timer i døgnet. Hvordan forholder du dig til den diskussion?

”Det kan jeg slet ikke forholde mig til. Man må gå ud fra, at folk er i en særforanstaltning, fordi der ikke er andet, der fungerer for dem. Nogle mennesker har bare brug for at være mere alene, og så kan det bedste, vi kan gøre for dem, være at oprette en særforanstaltning. For hvad er alternativet? At stoppe dem fulde af medicin, spænde dem fast eller tage livet af dem? Det holder jo ikke.”